C/2025/652

10.2.2025

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 21 ianuarie 2025

de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Letoniei

(C/2025/652)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121,

având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1263, în special articolul 17,

având în vedere recomandarea Comisiei,

întrucât:

CONSIDERAȚII GENERALE

(1) La 30 aprilie 2024, a intrat în vigoare un cadru reformat de guvernanță economică al UE. Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală ([1]), împreună cu Regulamentul (CE) nr. 1467/97 modificat privind aplicarea procedurii aplicabile deficitelor excesive ([2]) și cu Directiva 2011/85/UE a Consiliului modificată privind cadrele bugetare ale statelor membre ([3]) sunt elementele esențiale ale cadrului reformat de guvernanță economică al UE. Cadrul urmărește promovarea unor finanțe publice solide și sustenabile, a unei creșteri durabile și favorabile incluziunii și a rezilienței prin intermediul reformelor și al investițiilor, precum și prevenirea deficitelor publice excesive. El promovează, de asemenea, asumarea responsabilității la nivel național și pune un accent mai puternic pe obiectivele pe termen mediu, în combinație cu o asigurare mai eficientă și mai coerentă a respectării normelor.

(2) Planurile bugetar-structurale naționale pe termen mediu pe care statele membre le prezintă Consiliului și Comisiei se află în centrul noului cadru de guvernanță economică. Planurile trebuie să urmărească două obiective: i) asigurarea faptului că, printre altele, până la sfârșitul perioadei de ajustare, datoria publică se află pe o traiectorie descendentă plauzibilă sau rămâne la niveluri prudente și a faptului că deficitul public este adus și menținut sub valoarea de referință de 3 % din PIB pe termen mediu și ii) asigurarea realizării de reforme și investiții care să răspundă principalelor provocări identificate în contextul semestrului european și priorităților comune ale UE. În acest scop, fiecare plan trebuie să prezinte un angajament pe termen mediu de a respecta o traiectorie a cheltuielilor nete ([4]) care să stabilească efectiv o constrângere bugetară pe durata planului, pe parcursul a patru sau cinci ani (în funcție de durata normală a legislaturii într-un stat membru). În plus, planul trebuie să explice modul în care statul membru va asigura realizarea reformelor și a investițiilor care răspund principalelor provocări identificate în contextul semestrului european, în special în recomandările specifice fiecărei țări (inclusiv cele referitoare la procedura privind dezechilibrele macroeconomice – PDM, dacă este cazul), precum și modul în care statul membru va aborda prioritățile comune ale Uniunii. Perioada de ajustare bugetară acoperă o perioadă de patru ani, care poate fi prelungită cu până la trei ani în cazul în care statul membru se angajează să realizeze un set de reforme și investiții relevante care îndeplinesc criteriile prevăzute în Regulamentul (UE) 2024/1263.

(3) După prezentarea planului, Comisia trebuie să evalueze dacă acesta respectă cerințele Regulamentului (UE) 2024/1263.

(4) La recomandarea Comisiei, Consiliul trebuie apoi să adopte o recomandare prin care stabilește traiectoria cheltuielilor nete ale statului membru în cauză și, după caz, aprobă setul de angajamente în materie de reforme și investiții care stă la baza prelungirii perioadei de ajustare bugetară.

([1]) Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului (JO L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Regulamentul (UE) 2024/1264 al Consiliului din 29 aprilie 2024 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv (JO L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Directiva (UE) 2024/1265 a Consiliului din 29 aprilie 2024 de modificare a Directivei 2011/85/UE privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre (JO L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) „Cheltuieli nete” în sensul definiției de la articolul 2 din Regulamentul (UE) 2024/1263, și anume cheltuielile publice, excluzând (i) cheltuielile cu dobânzile, (ii) măsurile discreționare privind veniturile, (iii) cheltuielile aferente programelor Uniunii care sunt acoperite integral de venituri din fondurile Uniunii, (iv) cheltuielile naționale cu cofinanțarea programelor finanțate de Uniune, (v) elementele ciclice ale cheltuielilor cu indemnizațiile de șomaj și (vi) măsurile cu caracter excepțional, precum și alte măsuri temporare.

CONSIDERAȚII REFERITOARE LA PLANUL BUGETAR-STRUCTURAL NAȚIONAL PE TERMEN MEDIU AL LETONIEI

(5) La 15 octombrie 2024, Letonia a prezentat Consiliului și Comisiei planul său bugetar-structural național pe termen mediu. Prezentarea planului a avut loc în urma unei prelungiri a termenului prevăzut la articolul 36 din Regulamentul (UE) 2024/1263, astfel cum s-a convenit cu Comisia având în vedere motivele expuse de Letonia.

Procesul anterior prezentării planului

(6) Înainte de prezentarea planului său, Letonia a solicitat informații tehnice ([5]), pe care Comisia le-a furnizat la 21 iunie 2024 și le-a publicat la 15 octombrie 2024 ([6]). Informațiile tehnice indică nivelul soldului primar structural în 2028 care este necesar pentru a asigura menținerea deficitului public sub 3 % din PIB pe termen mediu și menținerea datoriei publice sub 60 % din PIB pe termen mediu, chiar și în absența unor măsuri bugetare suplimentare după perioada de ajustare de patru ani. Termenul mediu este definit ca fiind perioada de zece ani după încheierea perioadei de ajustare. Informațiile tehnice au fost pregătite și transmise statelor membre luând în calcul două scenarii: un scenariu care include coerența cu dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului ([7]), în conformitate cu articolul 9 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2024/1263, și un scenariu fără acest dispozitiv.

Informațiile tehnice pentru Letonia stabilesc că, pentru a respecta regulile fiscale aplicabile pe parcursul unei perioade de ajustare de patru ani și pe baza ipotezelor Comisiei pe care se sprijină orientările prealabile transmise în iunie 2024, soldul primar structural trebuie să se ridice la cel puțin - 1,3 % din PIB la sfârșitul perioadei de ajustare (2028); scenariul fără dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului), conform tabelului de mai jos. Cu titlu informativ, luând în calcul și dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului, soldul primar structural trebuie să se ridice la cel puțin - 0,1 % din PIB la sfârșitul perioadei de ajustare (2028). Cu toate acestea, dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului nu este o cerință pentru Letonia, care este eligibilă pentru informații tehnice.

Tabelul 1: Informațiile tehnice transmise de Comisie Letoniei

Ultimul an al perioadei de ajustare	2028
Valoarea minimă a soldului primar structural (% din PIB), scenariu fără dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului	- 1,3
Numai cu titlu informativ: Valoarea minimă a soldului primar structural (% din PIB), scenariu cu dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului	- 0,1

Sursa: calculele Comisiei.

(7) În conformitate cu articolul 12 din Regulamentul (UE) 2024/1263, Letonia și Comisia au purtat un dialog tehnic în septembrie 2024. Dialogul s-a axat pe traiectoria cheltuielilor nete avută în vedere de Letonia și pe ipotezele care stau la baza acesteia (în special producția potențială și ratele dobânzii), precum și pe realizarea preconizată a reformelor și investițiilor care să răspundă principalelor provocări identificate în contextul semestrului european și priorităților comune ale Uniunii în ceea ce privește tranziția verde și digitală echitabilă, reziliența socială și economică, securitatea energetică și consolidarea capabilităților de apărare.

(8) În septembrie 2024, în conformitate cu articolul 11 alineatul (3) și cu articolul 36 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (UE) 2024/1263, potrivit informațiilor furnizate în planul său, Letonia a raportat că s-a angajat într-un proces de consultare cu partenerii sociali și cu alte părți interesate relevante, printre care Asociația organizațiilor patronale, Confederația sindicatelor libere și Asociația administrațiilor publice locale și regionale. Potrivit informațiilor furnizate de Letonia în planul său, reuniunea s-a axat pe modul în care Letonia intenționează să abordeze recomandările specifice fiecărei țări și prioritățile comune ale UE, cu un accent deosebit pe politica fiscală, educație și asistență medicală.

([5]) Orientările prealabile transmise statelor membre și Comitetului economic și financiar includ informații tehnice (i) fără și cu prelungirea perioadei de ajustare (care acoperă patru și, respectiv, șapte ani) și (ii) cu și fără dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului. Acestea includ, de asemenea, principalele condiții inițiale și ipotezele subiacente utilizate în cadrul de proiecție a datoriei publice pe termen mediu al Comisiei. Traiectoria de referință a fost calculată pe baza metodologiei descrise în Monitorul privind sustenabilitatea datoriei (*Debt Sustainability Monitor*) din 2023 al Comisiei (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Se bazează pe previziunile Comisiei Europene din primăvara anului 2024 și pe prelungirea lor pe termen mediu până în 2033, iar creșterea pe termen lung a PIB-ului și costurile legate de îmbătrânirea populației sunt în concordanță cu Raportul comun al Comisiei Europene și al Consiliului din 2024 privind îmbătrânirea populației (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#latvia.

([7]) Dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului prevăzut la articolul 8 din Regulamentul (UE) 2024/1263 stabilește că îmbunătățirea anuală a soldului primar structural este de 0,4 puncte procentuale din PIB (sau de 0,25 puncte procentuale din PIB în cazul unei prelungiri a perioadei de ajustare), până când deficitul structural scade sub 1,5 % din PIB.

(9) În iunie 2024, Consiliul de disciplină bugetară (instituția fiscal-bugetară independentă din Letonia) a aprobat previziunile macroeconomice care stau la baza cadrului bugetar pe termen mediu pentru perioada 2024-2028, recunoscând că previziunile macroeconomice prezentate de Ministerul Finanțelor sunt în general prudente și reflectă evoluțiile economice reale. În octombrie, Consiliul de disciplină bugetară a emis un aviz privind cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioada 2025-2028, bugetul pentru 2025 și planul bugetar-structural pe termen mediu. Acesta a concluzionat că, deși în previziunile bugetare pentru 2024 și în pregătirea bugetului pentru 2025 au fost utilizate date fiscale naționale actualizate, previziunile macroeconomice aprobate în luna iunie a acestui an nu au fost revizuite și, prin urmare, nu au luat în considerare rezultatul revizuirii indicilor de referință și cele mai recente tendințe economice. În același timp, Consiliul de disciplină bugetară a recunoscut că traiectoria bugetară a planului bugetar-structural pe termen mediu respectă condițiile Regulamentului 2024/1263 (informațiile tehnice ale Comisiei).

Alte procese conexe

(10) La 15 octombrie, Letonia și-a prezentat proiectul de plan bugetar pentru anul 2025. Comisia a adoptat un aviz cu privire la acest proiect de plan bugetar la 26 noiembrie 2024 ([8]).

(11) La 21 octombrie 2024, Consiliul a adresat Letoniei o serie de recomandări specifice de țară în contextul semestrului european ([9]).

REZUMATUL PLANULUI ȘI EVALUAREA ACESTUIA DE CĂTRE COMISIE

(12) În conformitate cu articolul 16 din Regulamentul (UE) 2024/1263, Comisia a evaluat planul după cum urmează:

Context: situația și perspectivele macroeconomice și bugetare

(13) Activitatea economică din Letonia a crescut cu 1,7 % în 2023, ca urmare a investițiilor și a cheltuielilor publice. Potrivit previziunilor Comisiei Europene din toamna anului 2024, se preconizează că economia va stagna în 2024, din cauza nivelului scăzut al consumului privat și al investițiilor și în pofida consumului public puternic. Se estimează că PIB-ul real va crește cu 1 % în 2025 și cu 2,1 % în 2026, întrucât se preconizează că consumul privat și investițiile se vor redresa. De asemenea, se preconizează că exporturile vor crește în 2026. În perioada analizată în previziuni (și anume 2024-2026), se estimează că PIB-ul potențial în Letonia își va relua creșterea după o scădere în 2024, ajungând la 1,5 % în 2026. Rata șomajului a fost de 6,6 % în 2023 și, potrivit estimărilor Comisiei, va fi de 6,7 % în 2024, 6,7 % în 2025 și 6,5 % în 2026. Se preconizează că inflația (deflatorul PIB) va scădea de la 9,1 % în 2023 la 1,2 % în 2024 și va ajunge la 2,2 % în 2025 și la 2,2 % în 2026.

(14) În ceea ce privește evoluțiile bugetare, în 2023, deficitul public din Letonia a fost de 2,4 % din PIB. Conform previziunilor Comisiei Europene din toamna anului 2024, se preconizează că acesta va ajunge la 2,8 % din PIB în 2024, va crește la 3,2 % din PIB în 2025 și, în ipoteza menținerii politicilor actuale, va rămâne la 3,2 % din PIB în 2026. Previziunile Comisiei Europene din toamna anului 2024 includ proiectul de buget al Letoniei pentru 2025, pe care guvernul l-a propus parlamentului național în luna octombrie. Datoria publică era de 45,0 % din PIB la sfârșitul anului 2023. Potrivit previziunilor Comisiei Europene din toamna anului 2024, se preconizează că ponderea datoriei va crește la 48,1 % din PIB la sfârșitul anului 2024. Se estimează că aceasta va crește în continuare, ajungând la 50,3 % din PIB la sfârșitul anului 2025 și la 51,6 % din PIB la sfârșitul anului 2026. Previziunile bugetare ale Comisiei nu iau în considerare angajamentele de politică din planurile pe termen mediu în forma actuală până când acestea nu sunt sprijinite de măsuri de politică concrete anunțate în mod credibil și detaliate suficient.

Traiectoria cheltuielilor nete și principalele ipoteze macroeconomice din plan

(15) Planul bugetar-structural național pe termen mediu al Letoniei cuprinde perioada 2025-2028 și prezintă o ajustare bugetară pe o perioadă de patru ani.

(16) Planul conține toate informațiile prevăzute la articolul 13 din Regulamentul (UE) 2024/1263. Spre deosebire de Orientările pentru statele membre cu privire la cerințele în materie de informare privind planurile bugetar-structurale pe termen mediu și rapoartele anuale privind progresele înregistrate, publicate în Jurnalul Oficial la 21 iunie 2024, planul nu conține tabelele 7c și 7d. Totuși, aceste tabele nu sunt esențiale pentru evaluarea planului leton.

(17) Planul prevede angajamentul Letoniei de a respecta traiectoria cheltuielilor nete indicată în tabelul 2, care corespunde unei creșteri medii a cheltuielilor nete de 4,1 % în perioada 2025-2028. Informațiile tehnice (în ipoteza unei traiectorii de ajustare liniare) corespund unei creșteri medii a cheltuielilor nete de 3,7 % pe parcursul perioadei de ajustare (2025-2028). Traiectoria cheltuielilor nete pe care statul membru s-a angajat să o respecte conform planului ar urma să conducă la un sold primar structural de - 1,3 % din PIB la sfârșitul perioadei de ajustare (2028). Acesta este egal cu nivelul minim al soldului primar structural de - 1,3 % din PIB în 2028 indicat de Comisie în informațiile

([8]) Avizul Comisiei din 21 octombrie 2024 privind proiectul de plan bugetar al Letoniei, 26.11.2024, C(2024) 9060 final.
([9]) Recomandarea Consiliului din 21 octombrie 2024 privind politicile economice, bugetare, de ocupare a forței de muncă și structurale ale Letoniei.

tehnice din 21 iunie 2024 ([10]). Planul se bazează pe ipoteza unei scăderi a creșterii PIB-ului potențial la 2,1 % în 2025 (de la 2,2 % în 2024), urmată de o scădere la 0,9 % în 2028. În plus, planul preconizează că deflatorul PIB va rămâne stabil la 2,5 % în cursul perioadei de ajustare (2025-2028).

Tabelul 2: Traiectoria cheltuielilor nete și principalele ipoteze din planul Letoniei

	2024	2025	2026	2027	2028	Media pe perioada de valabilitate a planului 2025-2028
Creșterea cheltuielilor nete (anuală, %)	9,1	5,9	3,6	3,4	3,3	4,1
Creșterea cheltuielilor nete (cumulată, începând cu anul de referință 2023, %)	9,1	15,5	19,7	23,8	27,9	nu se aplică
Creșterea PIB-ului potențial (%)	2,2	2,1	1,2	0,9	0,9	1,3
Inflația (deflatorul PIB) (%)	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Sursa: planul bugetar-structural pe termen mediu al Letoniei și calculele Comisiei.

Implicațiile pentru datoria publică ale angajamentelor din plan privind cheltuielile nete

(18) Dacă se materializează traiectoria cheltuielilor nete pentru care s-au asumat angajamente în plan și ipotezele subiacente, datoria publică ar crește treptat, potrivit planului, de la 45,8 % din PIB în 2024 la 50,8 % din PIB la sfârșitul perioadei de ajustare (2028), conform tabelului de mai jos. După ajustare, pe termen mediu (și anume până în 2038), se preconizează că ponderea datoriei va crește treptat conform planului, ajungând la 59,9 % din PIB până în 2038.

Tabelul 3: Evoluția datoriei publice și a soldului bugetului public în planul Letoniei

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Datoria publică (% din PIB)	43,6	45,8	47,5	48,5	49,7	50,8	59,9
Soldul bugetar (% din PIB)	- 2,2	- 2,6	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9

Sursa: planul bugetar-structural pe termen mediu al Letoniei.

Astfel, potrivit planului, datoria publică ar urma să rămână sub valoarea de referință de 60 % din PIB prevăzută în tratat pe termen mediu. Prin urmare, pe baza angajamentelor de politică și a ipotezelor macroeconomice ale planului, traiectoria cheltuielilor nete prezentată în plan este în concordanță cu cerința privind datoria prevăzută la articolul 16 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2024/1263.

Implicațiile pentru soldul bugetului public ale angajamentelor din plan privind cheltuielile nete

(19) Pe baza traiectoriei cheltuielilor nete și a ipotezelor planului, deficitul public ar rămâne la 2,9 % din PIB anual în perioada de ajustare. Astfel, conform planului, soldul bugetar nu ar depăși valoarea de referință de 3 % din PIB la sfârșitul perioadei de ajustare (2028). În plus, în cei zece ani care urmează perioadei de ajustare (și anume până în 2038), deficitul public nu ar depăși 3 % din PIB, dar ar rămâne puțin sub valoarea de referință a deficitului. Prin urmare, pe baza angajamentelor de politică și a ipotezelor macroeconomice ale planului, traiectoria cheltuielilor nete prezentată în plan este în concordanță cu cerința privind deficitul prevăzută la articolul 16 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2024/1263.

([10]) În scenariul fără dispozitivul de siguranță privind reziliența deficitului.

Ipotezele macroeconomice ale planului

(20) Planul se bazează pe un set de ipoteze care diferă de ipotezele Comisiei transmise Letoniei la 21 iunie 2024. În special, planul utilizează ipoteze diferite pentru șase variabile, și anume punctul de plecare (soldul primar structural, creșterea PIB-ului potențial, creșterea PIB-ului real, rata nominală implicită a dobânzii la datorie, ajustarea datorie-deficit și creșterea deflatorului PIB). Este necesară o evaluare atentă a acestor diferențe pentru a se asigura faptul că acestea sunt susținute de argumente economice solide și bazate pe date, cu atât mai mult cu cât creșterea medie a cheltuielilor nete prevăzută în plan este mai mare decât cea care rezultă din informațiile tehnice.

Diferențele cu cel mai semnificativ impact asupra creșterii medii a cheltuielilor nete sunt enumerate mai jos, împreună cu o analiză a fiecărei diferențe luate separat.

— Planul se bazează pe ipoteza unui sold bugetar primar structural inițial de - 0,8 % din PIB în 2024, care este cu 0,6 puncte procentuale mai mare decât soldul primar structural de - 1,4 % din PIB estimat în informațiile tehnice din 21 iunie 2024 și cu 0,7 puncte procentuale mai mare decât previziunile Comisiei Europene din toamna anului 2024. Aceasta contribuie la o creștere medie a cheltuielilor nete pe parcursul perioadei de ajustare mai mare decât cea din ipotezele Comisiei.

Poziția bugetară mai bună din 2024 reflectă ipotezele planului privind:

— un deficit nominal mai scăzut. Ipotezele planului privind cheltuielile bugetare actualizate și creșterea veniturilor nefiscale sunt în concordanță cu previziunile Comisiei Europene din toamna anului 2024, iar ipotezele privind veniturile fiscale din 2024 par optimiste;

— o poziție ciclică mai slabă a economiei. Ipoteza planului privind o creștere mai mare a PIB-ului potențial în 2024 nu este în concordanță cu cadrul comun de analiză a sustenabilității datoriei, însă revizuirea în sens descendent a creșterii PIB-ului real în 2024 și ipotezele privind creșterea producției reale și potențiale începând cu 2025 sunt în concordanță.

— plăți de dobânzi mai mari. Ipotezele planului privind o rată nominală implicită mai ridicată a dobânzii se bazează pe o evaluare mai recentă efectuată de autoritățile naționale și sunt în concordanță cu previziunile Comisiei Europene din toamna anului 2024.

În general, ipotezele din plan privind îmbunătățirea punctului de plecare în 2024, care nu sunt justificate în mod corespunzător, sunt echilibrate prin ipoteze în concordanță cu cadrul comun de analiză a sustenabilității datoriei utilizat începând cu 2025. Celelalte diferențe nu au un impact semnificativ asupra creșterii medii a cheltuielilor nete în comparație cu ipotezele Comisiei. Aceasta implică faptul că diferența dintre traiectoria cheltuielilor nete din plan și informațiile tehnice se explică prin diferențe între ipoteze care în ansamblu pot fi acceptate. Pe baza acestei evaluări, planul îndeplinește cerința de la articolul 13 litera (b) din Regulamentul (UE) 2024/1263. Comisia va lua în considerare analiza de mai sus a ipotezelor planului în viitoarele sale evaluări ale conformității cu traiectoria cheltuielilor nete.

Strategia bugetară din plan

(21) Conform strategiei bugetare orientative din plan, angajamentele legate de cheltuielile nete vor fi îndeplinite atât prin limitarea cheltuielilor, cât și prin măsuri discreționare privind veniturile. În ceea ce privește veniturile, măsurile discreționare includ revizuiri ale impozitării veniturilor salariale începând cu 2025, în special o revizuire în sens ascendent a nivelului impozitului pe venitul persoanelor fizice și o creștere și o aplicare orizontală a veniturilor neimpozabile. Întrucât aceste măsuri privind veniturile au un impact bugetar negativ, guvernul a propus: un impozit pe profitul excepțional al băncilor începând din 2025, transferarea a 1 punct procentual din contribuțiile la sistemul de pensii percepute pentru veniturile salariale de la fondul de pensii către pensia de stat, precum și alte măsuri compensatorii, inclusiv o revizuire în sens ascendent a nivelului accizelor pentru diferite grupe de produse și o creștere a cotei de impozitare pentru autoturismele private și de serviciu. În ceea ce privește cheltuielile, măsurile discreționare de creștere a cheltuielilor sunt dedicate în principal consolidării securității interne și externe, inclusiv a capacității serviciilor de securitate internă (inclusiv prin creșterea remunerării), securității cibernetice, achiziționării de muniție și de echipamente individuale, precum și sprijinului militar acordat Ucrainei și sprijinului pentru civilii ucraineni din Letonia. Măsurile de reducere a cheltuielilor includ limitarea creșterii remunerării în sectorul public, reducerea cheltuielilor pentru bunuri și servicii în cadrul ministerelor sectoriale, revizuirea cheltuielilor municipale pentru salarii și investiții, precum și revizuirea cheltuielilor pentru întreprinderile incluse în administrația publică. Specificarea măsurilor de politică ce urmează a fi adoptate trebuie confirmată sau ajustată și cuantificată în bugetele anuale. Există în continuare unele riscuri pentru punerea în aplicare a strategiei bugetare orientative din plan. Acestea decurg din impactul bugetar mai scăzut decât se preconizase al anumitor măsuri discreționare privind veniturile, precum și din creșterea nevoilor de cheltuieli pentru apărare, toate acestea putând necesita măsuri discreționare

suplimentare privind veniturile sau limitarea cheltuielilor. Proiectul de plan bugetar pentru 2025 precizează măsurile de politică prin care se va realiza angajamentul privind cheltuielile nete ([11]).

Intenții în materie de reforme și de investiții din plan care răspund principalelor provocări identificate în contextul semestrului european și priorităților comune ale Uniunii

(22) Planul descrie intențiile de politică privind reformele și investițiile menite să răspundă principalelor provocări identificate în contextul semestrului european, în special în recomandările specifice de țară, și să abordeze prioritățile comune ale UE. Planul include peste 130 de reforme și investiții care abordează prioritățile comune ale UE, dintre care peste 40 sunt sprijinite financiar prin Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) și peste 50 prin fondurile politicii de coeziune.

(23) În ceea ce privește prioritatea comună a unei tranziții verzi și digitale echitabile, inclusiv obiectivele climatice prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/1119, planul cuprinde o listă amplă de măsuri grupate în cadrul unor direcții de politică precum tranziția către o economie circulară, educația și competențele, promovarea investițiilor, sustenabilitatea transporturilor și infrastructura digitală. Reformele și investițiile incluse în plan urmăresc să dea curs recomandărilor specifice de țară privind promovarea tranziției către o economie circulară și gestionarea durabilă a resurselor, emise în 2024, privind transportul durabil, emise în 2020 și 2019, privind investițiile în competențe verzi și digitale, emise în 2024 și 2023, privind infrastructura și serviciile digitale, inclusiv în regiuni, emise în 2022, 2020 și 2019, precum și privind concentrarea politicii economice legate de investiții asupra cercetării și inovării pentru a sprijini tranziția verde și digitală, emise în 2023, 2022, 2020 și 2019. Măsurile de sprijinire a priorității tranziției verzi prin promovarea investițiilor, îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final sunt incluse în Planul național privind energia și clima.

(24) În ceea ce privește prioritatea comună a rezilienței sociale și economice, inclusiv Pilonul european al drepturilor sociale, planul cuprinde o listă amplă de măsuri grupate în mai multe domenii de politică, cum ar fi protecția și siguranța socială, asistența medicală, educația și competențele, politica de ocupare a forței de muncă, încurajarea investițiilor și disponibilitatea locuințelor. Reformele și investițiile incluse în plan urmăresc să dea curs recomandărilor specifice de țară privind îmbunătățirea gradului de adecvare al protecției sociale, inclusiv al pensiilor, accesibilitatea, reziliența, accesibilitatea prețurilor și calitatea asistenței medicale, calitatea educației, în special a educației și formării profesionale, pentru a oferi competențele necesare pentru piața forței de muncă, emise în 2024, 2023, 2022, 2020 și 2019; de a îmbunătăți participarea pe piața forței de muncă, emise în 2024, 2020 și 2019; de a încuraja investițiile pentru inovare și accesul la finanțare, emise în 2024, 2023, 2022, 2020 și 2019, precum și de a crește oferta de locuințe sociale și la prețuri accesibile, emise în 2019.

(25) În ceea ce privește prioritatea comună a securității energetice, planul include un set de măsuri menite să reducă dependența țării de combustibilii fosili, să promoveze eficiența energetică, să implementeze energia din surse regenerabile și, în special, să finalizeze sincronizarea sistemului său de energie electrică cu rețeaua continentală europeană, sprijinită prin Mecanismul pentru interconectarea Europei pentru energie și prin MRR. Aceste măsuri sunt incluse în direcția de politică privind energia și eficiența energetică. În plus, reformele și investițiile incluse în plan urmăresc să dea curs recomandărilor specifice de țară privind reducerea dependenței de combustibilii fosili și accelerarea implementării surselor regenerabile de energie, emise în 2024, 2023, 2022 și 2020, consolidarea infrastructurii și a rețelelor energetice, emise în 2022 și 2019, îmbunătățirea eficienței energetice, emise în 2023, 2022 și 2019, îmbunătățirea securității aprovizionării și continuarea sincronizării cu rețeaua de energie electrică a Uniunii, emise în 2023 și 2022.

(26) În ceea ce privește prioritatea comună a capabilităților de apărare, planul prevede intenția de a elabora un set de măsuri legate de forțele armate naționale, care să vizeze în principal contracararea amenințărilor la adresa țării și asigurarea protecției populației civile.

(27) În plus, planul include și alte măsuri de politică ce depășesc prioritățile comune ale UE. În cadrul direcției de politică privind politica fiscală, măsurile urmăresc să dea curs recomandărilor specifice de țară privind extinderea impozitării, emise în 2024, 2023, 2022 și 2019, prin reducerea sarcinii fiscale asupra persoanelor cu venituri salariale mici și medii, precum și prin îmbunătățirea plății impozitelor și a conformării fiscale. În cadrul direcției de politică privind eficiența sectorului public, planul include măsuri menite să dea curs recomandărilor specifice de țară privind consolidarea responsabilității și a eficienței sectorului public, emise în 2019, de exemplu reforme pentru îmbunătățirea gestionării întreprinderilor de stat și municipale și pentru prevenirea conflictelor de interese, care sunt incluse în planul național de redresare și reziliență (PNRR). Pentru a da curs recomandărilor specifice de țară privind

([11]) A se vedea Avizul Comisiei privind proiectul de plan bugetar al Letoniei, 26.11.2024, C(2024) 9060 final.

îmbunătățirea mediului de afaceri, emise în 2024, planul cuprinde reforme menite să identifice și să elimine barierele birocratice, să reducă sarcina administrativă pentru dezvoltarea imobiliară și supravegherea pieței în sectorul bancar și, cu sprijinul PNRR, să modernizeze registrul întreprinderilor.

(28) Planul oferă informații cu privire la coerența și, după caz, complementaritatea cu fondurile politicii de coeziune și cu PNRR al Letoniei. Planul face referiri adecvate la măsurile incluse în PNRR și în programul politicii de coeziune, precum și referiri la diferitele surse de finanțare. De asemenea, planul face referire la delimitarea și la complementaritatea între diferitele surse de finanțare.

(29) Planul oferă o imagine de ansamblu a nevoilor de investiții publice ale Letoniei legate de prioritățile comune ale UE. Nevoile totale de investiții corespund unei sume de aproximativ 15,5 miliarde EUR și acoperă perioada 2025-2028. Printre exemplele de nevoi de investiții identificate de Letonia pentru a sprijini o tranziție verde echitabilă și transformarea digitală, în concordanță cu obiectivele climatice prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/1119, se numără digitalizarea și modernizarea porturilor Riga și Liepaja, transportul durabil, eficiența energetică a clădirilor, producția de energie electrică și termică, digitalizarea administrației publice, gestionarea apei și a apelor uzate și refacerea ecosistemelor degradate atât în zonele terestre, cât și în cele marine, nevoile totale de investiții ridicându-se la 6,6 miliarde EUR. În ceea ce privește prioritatea comună a rezilienței sociale și economice, inclusiv Pilonul european al drepturilor sociale, Letonia a identificat nevoi de investiții în valoare de 3,9 miliarde EUR, de exemplu pentru un parc industrial și logistic multimodal la scară largă în portul Riga cu o conexiune feroviară Rail Baltica, investiții în drumuri, sprijin pentru învățământul superior, inovare, cercetare și dezvoltarea competențelor, precum și îmbunătățirea gradului de adecvare al protecției sociale. În ceea ce privește prioritatea comună a securității energetice, planul Letoniei identifică nevoi de investiții în valoare de 2,9 miliarde EUR, inclusiv, de exemplu, înființarea unui terminal de servicii pentru parcurile eoliene offshore în portul Ventspils, investiții în porturile Liepaja, Salacgriva și Roja, sincronizarea rețelelor cu rețeaua de energie electrică continentală europeană, modernizarea instalației subterane de stocare a gazelor Incukalns și investiții în soluții de stocare în centrale electrice de mare capacitate. Pentru a spori capabilitățile de apărare, planul Letoniei identifică nevoi de investiții în valoare de 2,2 miliarde EUR, de exemplu pentru refacerea și construirea de adăposturi, construirea de noi centre de gestionare a dezastrelor și dezvoltarea infrastructurii pentru consolidarea capacității de răspuns a serviciilor din domeniul afacerilor interne, pentru sporirea siguranței maritime și a capabilităților de apărare în porturile Riga, Liepaja și Ventspils, precum și pentru un set de măsuri care urmează să fie puse în aplicare de forțele armate naționale.

Concluzia evaluării de către Comisie

(30) În ansamblu, Comisia consideră că planul Letoniei îndeplinește cerințele Regulamentului (UE) 2024/1263.

CONCLUZIA GENERALĂ A CONSILIULUI

(31) Consiliul salută planul bugetar-structural pe termen mediu al Letoniei și consideră că implementarea sa deplină ar conduce la asigurarea unor finanțe publice solide și la sprijinirea sustenabilității datoriei publice, precum și a creșterii durabile și favorabile incluziunii.

(32) Consiliul ia act de evaluarea planului de către Comisie. Cu toate acestea, Consiliul invită Comisia să își prezinte evaluarea planurilor viitoare într-un document separat de recomandările Comisiei de recomandări ale Consiliului.

(33) Consiliul ia act de evaluarea de către Comisie a traiectoriei cheltuielilor nete și a principalelor ipoteze macroeconomice din plan, inclusiv din perspectiva orientărilor anterioare ale Comisiei, precum și de implicațiile traiectoriei cheltuielilor nete a planului pentru deficitul public și datoria publică. Consiliul ia act de evaluarea Comisiei potrivit căreia ipotezele macroeconomice și bugetare, deși diferă în unele cazuri de ipotezele Comisiei, inclusiv pentru a se ține seama de datele macroeconomice și bugetare actualizate, sunt în general justificate în mod corespunzător și susținute de argumente economice solide. Consiliul ia act de strategia bugetară generală a planului și de riscurile pentru perspective, care ar putea afecta materializarea scenariului macroeconomic și a ipotezelor subiacente și realizarea traiectoriei cheltuielilor nete a planului. În special, Consiliul salută și faptul că a existat o consultare a părților interesate relevante la nivel național înainte de prezentarea planului. Consiliul remarcă, de asemenea, faptul că riscurile geopolitice pot exercita presiuni asupra cheltuielilor de apărare.

(34) Consiliul se așteaptă ca Letonia să fie pregătită să își ajusteze strategia bugetară în funcție de necesități, pentru a asigura realizarea traiectoriei cheltuielilor sale nete. Consiliul decide să monitorizeze îndeaproape evoluțiile economice și bugetare, inclusiv cele care stau la baza scenariului planului.

(35) Consiliul consideră că sunt necesare discuții suplimentare pentru a se ajunge la o înțelegere comună cu privire la implicațiile din perspectiva supravegherii anuale ale ratelor cumulate de creștere a cheltuielilor nete în timp util pentru următoarea rundă a supravegherii bugetare.

(36) Consiliul ia act de descrierea de către Comisie a nevoilor și intențiilor în materie de reforme și investiții, ca răspuns la principalele provocări identificate în contextul semestrului european, și subliniază importanța asigurării realizării unor astfel de reforme și investiții. Pe baza rapoartelor prezentate de Comisie, Consiliul va evalua aceste reforme și investiții și va monitoriza implementarea lor, în cadrul semestrului european.

(37) Consiliul așteaptă cu interes rapoartele anuale ale Letoniei privind progresele înregistrate, care conțin în special informații cu privire la progresele înregistrate în privința implementării traiectoriei cheltuielilor nete, astfel cum este stabilită de Consiliu, și a implementării unor reforme și investiții mai ample în contextul semestrului european.

(38) În conformitate cu articolul 17 din Regulamentul (UE) 2024/1263, Consiliul ar trebui să recomande Letoniei traiectoria cheltuielilor nete stabilită în plan.

RECOMANDĂ ca Letonia:

1. să se asigure că creșterea cheltuielilor nete nu depășește valorile maxime stabilite în anexa I la prezenta recomandare;

Adoptată la Bruxelles, 21 ianuarie 2025.

Pentru Consiliu

Președintele

A. DOMAŃSKI

ANEXA I

Ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete
(rate de creștere anuale și cumulate)

Letonia

Anii		2025	2026	2027	2028
Rate de creștere (%)	Anuale	5,9	3,6	3,4	3,3
	Cumulate (*)	15,5	19,7	23,8	27,9

(*) Ratele de creștere cumulate se calculează în raport cu anul de bază 2023. Ratele de creștere cumulate sunt utilizate în monitorizarea anuală a conformității ex-post în contul de control.